

LIETUVOS PILIAKALNIAI

ATLASAS

IV TOMAS

100 Atkurta
Lietuvai

Rėmėjai:

LIETUVOS
KULTŪROS
TARYBA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KULTŪROS MINISTERIJA

KULTŪROS PAVELDO
IŠSAUGOJIMO PAJĖGOS

Sudarytojai:

Zenonas Baubonis
dr. Darius Stončius
doc. dr. Egidijus Šatavičius
doc. dr. Gintautas Zabiela

Piliakalnių aprašai:

doc. dr. Gintautas Zabiela

Recenzentai:

prof. dr. Albinas Kuncevičius (Vilniaus universitetas)
doc. dr. Manvydas Vitkūnas (Generolo Jono Žemaičio karo akademija)

Kalbos redaktorė

Ieva Puluikienė

Santraukos vertėja

Gabija Savkina

Dizainas ir maketas

Aida Janonytė

- © Zenonas Baubonis, 2017
- © Darius Stončius, 2017
- © Egidijus Šatavičius, 2017
- © Gintautas Zabiela, 2017
- © Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos
(LIDAR ir ortofoto duomenys)

ISBN 978-609-95900-4-2

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės
Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

LIETUVOS PILIAKALNIAI

ATLASAS

IV TOMAS

LIETUVOS ARCHEOLOGIJOS
DRAUGIJA
Society of the Lithuanian Archaeology
Vilnius 2017

Turinys

	Ivadas	7			
1	Abokai, Plungės r.	8	48	Lelikoniai, Ukmergės r.	104
2	Akmeniškiai II, Šilutės r.	10	49	Leviškiai, Šilalės r.	106
3	Antagavė, Ignalinos r.	12	50	Mankūnai, Raseinių r.	108
4	Artmaniškis, Utenos r.	14	51	Mantinionys, Širvintų r.	110
5	Aukštumalai, Šilutės r.	16	52	Margarava II, Alytaus r.	112
6	Ažušiliai, Rokiškio r.	18	53	Marvelė II, Kauno r.	114
7	Balceriškės, Elektrėnų sav.	20	54	Matiešionys, Birštono sav.	116
8	Batėgala, Jonavos r.	22	55	Medingėnai, Rietavo sav.	118
9	Brižiai I, Švenčionių r.	24	56	Medsėdžiai, Plungės r.	120
10	Brižiai II, Švenčionių r.	26	57	Nausodis II, Plungės r.	123
11	Buivydai II, Vilniaus r.	28	58	Paberžė, Anykščių r.	126
12	Bumbuliai, Kelmės r.	30	59	Padaigai II, Jonavos r.	128
13	Bundoriai, Alytaus sav.	33	60	Padaigai III, Jonavos r.	130
14	Buria, Anykščių r.	35	61	Pageluvis I, Šiaulių r.	132
15	Burniškė, Kelmės r.	37	62	Pageluvis II, Šiaulių r.	134
16	Cegelnė, Švenčionių r.	39	63	Pagilūtė, Švenčionių r.	136
17	Didieji Gulbinai, Vilniaus miestas	41	64	Papartėliai, Kaišiadorių r.	138
18	Dubiai, Alytaus r.	43	65	Paragiškė, Ignalinos r.	140
19	Dvarčionys, Vilniaus miestas	45	66	Pasausalis, Šilalės r.	142
20	Gariūnai, Vilniaus miestas	47	67	Pašakarnis, Radviliškio r.	144
21	Gedminiškė II, Šilalės r.	49	68	Paštuva, Kauno r.	146
22	Gegužinė, Vilniaus r.	51	69	Pašulniškės, Vilniaus r.	148
23	Gegužinis, Kaišiadorių r.	53	70	Pelėšiškės, Birštono sav.	150
24	Gibišiai, Klaipėdos miestas	55	71	Pikutiškės, Vilniaus r.	152
25	Grigiškės, Trakų r.	57	72	Piliakalnis, Zarasų r.	154
26	Grubos, Rokiškio r.	59	73	Radiškis, Ukmergės r.	156
27	Gūvainiai, Šilalės r.	61	74	Radžiūnai II, Alytaus r.	158
28	Jakūnai, Anykščių r.	63	75	Radžiūnai III, Alytaus r.	160
29	Jankaičiai, Radviliškio r.	65	76	Rekstukai, Tauragės r.	162
30	Jankiškės I, Vilniaus miestas	66	77	Salos, Trakų r.	164
31	Jankiškės II, Vilniaus miestas	68	78	Samylai II, Kauno r.	166
32	Jogučiai, Klaipėdos r.	70	79	Santaka, Vilniaus r.	168
33	Junkūnai II, Rokiškio r.	72	80	Smigliai, Vilniaus r.	170
34	Kalniškiai, Klaipėdos miestas	74	81	Stašėnai, Jonavos r.	172
35	Kalno Grikštai I, Kretingos r.	76	82	Strumilai, Kaišiadorių r.	174
36	Kalno Grikštai II, Kretingos r.	78	83	Tauragnai II, Utenos r.	176
37	Kalveliai, Anykščių r.	80	84	Užušiliai, Ukmergės r.	178
38	Karageliškės, Elektrėnų sav.	82	85	Vaidotai, Vilniaus miestas	180
39	Karklėnaliai, Kelmės r.	84	86	Vaistariškiai, Kauno r.	182
40	Kepurėnai, Plungės r.	86	87	Vepriai, Ukmergės r.	184
41	Kiaukai, Šilalės r.	88	88	Veselava, Rokiškio r.	186
42	Kintai, Šilutės r.	90	89	Vėderiniai, Ignalinos r.	188
43	Kraštai, Rokiškio r.	92	90	Vilkatėnai, Anykščių r.	190
44	Kubiliai, Šakių r.	94	91	Voseliūnai, Prienų r.	192
45	Kučkuriškės, Vilniaus miestas	96	92	Žemoji Panemunė II, Šakių r.	194
46	Kukuliškiai, Klaipėdos r.	98		Tariami piliakalniai	196
47	Lalučiai, Švenčionių r.	102		Summary	217
				Lietuvos piliakalnių sąrašas	218

□ Šis papildomas ketvirtasis Lietuvos piliakalnių atlaso tomas skirtas piliakalniams, surastiems po to, kai 2005 m. buvo išleistas Lietuvos piliakalnių atlasas (*Lietuvos piliakalniai. Atlasas*, sudarytojai Z. Baubonis ir G. Zabiela, Vilnius, 2005, t. I–III). Šiame tritomyje buvo pateikti duomenys apie 829 piliakalnius. 2005 m. pabaigoje neatrodė, kad ateityje Lietuvos piliakalnių sąrašas gerokai pasipildys. Iki tol kasmet buvo aptinkami 2–3 nežinomi piliakalniai, ši tendencija išsilaiškė ir 2006–2007 m., kol į piliakalnių paiešką neįsitraukė Darius Stončius. Naudodamas savo sukurtą piliakalnių paieškos pagal tam tikras medžių rūšis metodiką (Šorys J. Miškuose ir upių slėniuose rymantys piliakalniai, *Liaudies kultūra*, 2017, nr. 2, p. 1–11), jau 2008 m. jis surastų nežinomų piliakalnių skaičių padidino iki 8 ir tęsė sėkmingas paieškas. Nuo 2015 m. į piliakalnių paiešką, taikydamas jau kitą metodiką – žemės paviršiaus lazerinio skenavimo (LIDAR) duomenų analizę, – įsijungė Egidijus Šatavičius. Taip per metus naujai aptiktų piliakalnių skaičius pasiekė neregėtą aukštumą – 2015 m. surasta net 19, 2016 – 16 piliakalnių. Sėkmingi ieškant nežinomų piliakalnių buvo ir Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. birželio 23 d. Piliakalnių metais paskelbti 2017-iejai – surasta 10 nežinomų piliakalnių. Nuo 2006 m. – dar 18 objektų, žinomų iš anksčiau (dalis jų jau sunaikinti), surinkta duomenų, kad jie irgi yra ar buvo piliakalniai. Taip 2017 m. gruodžio 1 d. nežinomų piliakalnių sąrašė iš viso buvo ne tiek jau mažai – 92, jie ir sudaro šio tomo pagrindą.

Lietuvos piliakalnių atlaso IV tome piliakalniai aprašyti pagal 2005 m. naudotą sistemą, padarant tik kai kuriuos būtinus pakeitimus, nulemtus tiek pačių objektų, tiek ir atsiradusių naujovių juos fiksuojant. Piliakalniai šiame tome pateikiami abėcėlės tvarka pagal pavadinimus. Jų koordinatės, šlaitų aukštis ir lankymo kelių atstumai patikslinti pagal svetainės maps.lt teikiamą informaciją. Kadangi piliakalnių būklė ir išvaizda gali pasikeisti, stengtasi tiksliai dokumentuoti visą pateikiamą informaciją. Piliakalnių planai parengti 2007–2010 m. pagal Lietuvos teritorijos žemės paviršiaus lazerinio skenavimo duomenis (LIDAR) (1–2 taškai 1 m²). Piliakalniai iš oro fotografuoti dronais *DJI Phantom*. Pagrindžiant jau sunaikintų piliakalnių vertę, plačiau pasitelkta XIX–XX a. kartografinė medžiaga.

Atlaso pabaigoje pateikiami piliakalnių sąrašai pagal rajonus ir savivaldybes, juose išskiriant šiame tome aprašomus piliakalnius ir prie tyrinėtų piliakalnių nurodant jų tyrimų metus. Papildomai pagal abėcėlę pateikiamas objektų, kurie nuo 1975 m. iki dabar įvairioje literatūroje buvo laikomi piliakalniais, tačiau nepateko į Lietuvos piliakalnių atlasą, sąrašas su trumpu jų apibūdinimu.

Visi atlase aprašomi piliakalniai aplankyti ir aprašyti vietoje, juos suradus ar vėliau. Dronus piliakalnių fotografavimui iš oro maloniai sutiko paskolinti Krašto apsaugos ministerija ir UAB „Promaksa“, su jų pagalba piliakalnius 2017 m. pavasarį fotografavo Lukas Kalvaitis. Proistorės ir ankstyvosios istorijos muziejus Berlyne, Vokietijoje (*Museum für Vor- und Frühgeschichte*) maloniai leido atlase panaudoti muziejuje saugomas neskelbtas Prūsijos kartografo Johanno Michaelio Guise (1796–1861) 1827–1828 m. darytų Klaipėdos krašto sunaikintų piliakalnių schemas. Jevgenijus Žikulinas parūpino XX a. pradžios žemėlapių ištrauką su buvusių piliakalnių vietomis tuometinės Rusijos imperijos valdomoje Lietuvos teritorijos dalyje. Atlase aprašomų piliakalnių išsidėstymo žemėlapių ir piliakalnių situacijos planus parengė Eglė Marcinkevičiūtė, pačių piliakalnių planus – E. Šatavičius ir Marius Marma. Tekstą redagavo Ieva Puluikienė, santrauką į anglų kalbą vertė Gabija Savkina, iliustracinę medžiagą spaudai parengė ir maketavo Aida Janonytė. Visiems jiems, taip pat nežinomus piliakalnius ar tiesiog galimas piliakalnių vietas nurodžiusiems širdingai dėkojame.